

Dos missioners per la pau, el musulmà Muhammad Ashafa i el cristià James Wuye, lluitaren antany l'un contra l'altre, anys més tard fundaren un Centre de reconciliació.

“El millor hauria sigut escanyar aquest bastard”, diu James Movel Wuye, el cristià.

“Rumiava sobre com trobar la seva adreça i poder matar-lo d'una vegada per totes”, diu Muhammad Nurayn Ashafa, el musulmà.

D'aquesta manera és com pensaven aquests dos homes quan van trobar-se per primera vegada cara a cara. Fa uns divuit anys d'això, i en aquell temps encara eren enemics en nom dels seus déus. La trobada va tenir lloc ací a Kaduna, una ciutat amb més d'un milió d'habitants al centre de Nigèria, on els cristians del sud i els musulmans del nord s'enfronten ara i adés. Una meitat de la població nigeriana, 170 milions, són musulmans; mentre que l'altra meitat són cristians. Des de fa més de trenta anys, els fanàtics d'ambdós bàndols lluiten els uns contra els altres, cosa que ja ha provocat la mort de més de 20.000 persones i incendis en nombroses mesquites, esglésies i escoles, així com la destrucció de molts pobles. Al nord del país, des de fa deu anys i mig, els islamistes de Boko Haram terroritzen tot aquell qui té creences diferents i també els correligionaris moderats. D'altra banda, els cristians perpetren pogroms sobre la població musulmana.

Wuye i Ashafa van estar a les primeres files d'aquest conflicte. El primer comandava una tropa de combat cristiana, mentre que l'altre dirigia una milícia islàmica. Actualment, Wuye és pastor i Ashafa és imam; els antics enemics són avui dia més bons amics. “M'estimo molt aquest paio”, reconeix el pastor. “No conec persona més amable al món”, respon amb goig l'imam.

El 1995 fundaren conjuntament l'Interfaith Mediation Center, un modest Centre de reconciliació, que té com a objectiu crear la pau entre cristians i musulmans en aquest país gegantí i destrossat. Avui dia treballen colze a colze, només separats per una fina paret de fusta, en la sisena planta d'un edifici mig enrunat a Kaduna.

Des d'aquest centre posen en marxa sistemes preventius d'alarma en zones en crisi, organitzen seminaris per a polítics

Polícies i curiosos després d'un atemptat a la ciutat de Kaduna.

La meitat dels nigerians són musulmans i l'altra meitat, cristians. Muhammad Ashafa i James Wuye imam i pastor, respectivament, fa 18 anys que treballen plegats en un Centre de reconciliació a Kaduna, ciutat d'un milió d'habitants.

locals i líders religiosos i ofereixen formació a parelles de pastor-imam prenent exemple d'ells mateixos. Arreu del món busquen la seva ajuda com a guies espirituals consellers en moments de crisi, mediadors i bombers per apagar els focs dels conflictes. Així, reben peticions des de Somàlia fins a Palestina, d'indígenes brasilers, aborígens australians o musulmans bosnians. En reconeixement a la seva tasca han sigut premiats en diverses ocasions i al desembre del 2013 van rebre el premi Deutschen Afrika-Preis.

Ambdós tenen la mateixa edat, són de l'any 1960, però la seva aparença no podria ser més diferent: Ashafa, alt, esvelt i amb barba, calça sandàlies, porta un turbant i un caftà de color blanc gro-

guenc. Wuye, però, rabassut i ben afaitat, vesteix amb una casulla i sabates de xarol. L'imam viu en poligàmia, té dues dones, dos fills i catorze filles. El pastor, un erudit cartògraf, és monògam, té una dona i tres fills.

Quan parlen sobre el seu passat bèl·lic fa l'efecte que estiguessin parlant d'altres persones. És difícil imaginar-se que llavors fossin dos joves amb inclinacions assassines, fins un dia de l'any 1995 en què van ser convidats conjuntament amb altres dirigents religiosos al palau del governador de Kaduna. Allà parlaren sobre la campanya de vacunació estatal contra la pòlio, que segons els musulmans més desconfiats era un programa encobert per a l'esterilització.

“Quan vaig haver de saludar James durant la pausa, vaig forçar un somriure, encara que per dins el meu cor cremava”, diu Ashafa. Enfront d’ell hi havia aquell “gos cristià”, el que liderava la milícia que havia assassinat dos cosins seus i havia llançat el seu mentor espiritual a un pou, on va ser apedregat fins la mort.

Tanmateix, algun fet inexplicable degué ocórrer-li, ja que, quan més tard el musulmà Ashafa tornà cap a casa posseït per una enorme set de venjança, es posà a estudiar l’Alcorà, concretament els versos de la Sura 41, que parlen del poder de la reconciliació. “Passats tres mesos vaig tenir una il·luminació espiritual, que em va alliberar de la garjola de l’odi”. Al cap de poc temps, van fundar entre els dos el seu Centre de reconciliació.

El cristià James Wuye sentí també després de la primera trobada amb Ashafa la força d’atracció del seu enemic. Però contràriament al musulmà, va necessitar tres anys fins a poder perdonar de veritat. “Durant un combat, un gihadista em va tallar el braç dret, presumiblement un dels homes d’Ashafa. En els meus

malsons encara puc veure el matxet descendent sobre el meu braç esquerre”.

I, tot i amb això, els dos amics queden, beuen té i comencen la seva particular competició: l’Alcorà contra la Bíblia, qui te raó?

Les desconfiances i ànsies de matar encara hi són, almenys temporalment. Quan van reunir els seus grups d’assalt en xerrades sobre la pau, alguns dels assistents portaven ganivets sota les vestimentes. Una vegada, l’Ashafa s’adormí i a Wuye li va creuar uns segons el cap la idea d’ofegar-lo amb un coixí. “Però en un moment donat vaig comprendre que no podem convertir les persones si les odiam”, diu el pastor. “Així, jo vaig reflexionar sobre el principi del perdó que uneix les nostres religions”. D’aquesta manera és com va poder superar la difícil ensenyança de l’amor al proïsme.

“Hem de posar fi a aquest error sense trellat, si no, Nigèria no té futur”, diu l’imam. El pastor assenteix amb el cap i afegeix: “Ací no tenim pas una guerra de religió, sinó més aviat una lluita per la distribució d’un país potencialment ric, però miserablement governat”. Nigèria és, d’Àfrica, el més important exportador de petroli i, malgrat tot, la majoria de la gent viu immersa en la pobresa. Es barallen pels escassos recursos, pel treball, la terra, l’aigua i les oportunitats per viure. El conflicte comença majoritàriament a les línies divisòries entre els 250 grups ètnics, principalment al Cinturó Central, on xoquen la cristiandat i l’islam i on polítics i obstinats líders religiosos atien la discòrdia religiosa i instiguen els seus corresponents seguidors en contra dels seus enemics.

També Kaduna, aquesta ciutat superpoblada i sumida en la polseguera, es desintegra en dues parts separades per un riu. Al nord viuen, majoritàriament, musulmans de l’ètnia de hausa-fulani, i al sud, cristians de diferents ètnies.

El divendres, l’imam Ashafa es planta, recolzada la mà en un gaiato, al púlpit ribetejat de blau grisenc de la seua mesquita, situada al nord de la ciutat. Una entrada sense brillantors, ventiladors movent-se lentament, catifes desgastades, i per la falta d’espai, centenars de creients agenollats als carrerons circumdants, plens de pols, escoltant el sermó pels altaveus: reconciliació de les religions, pau en lloc del gihad. Després del rés, joves d’ambdós sexes es reuneixen

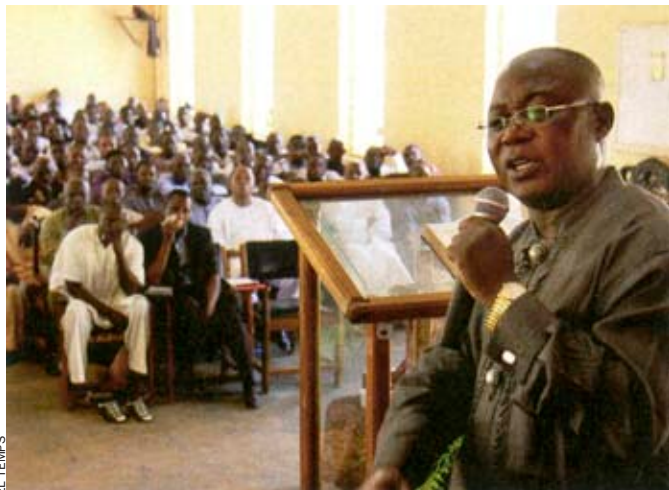
en l’habitació contigua per cantar cançons religioses.

“Hem de combatre contra el virus de l’odi des que són ben menuts”, diu l’imam. “Hem de reformar les nostres creences i adaptar-nos als temps nous”. El qui gosi expressar pensaments com aquests al nord de Nigèria viu en perill. Fa ja quatre setmanes que mataren a tirs un imam liberal en una ciutat a 70 quilòmetres de Kaduna. En les darreres setmanes més de cent persones han perdut la vida a causa dels atemptats perpetrats per Boko Haram.

Els òrgans oficials responen amb tota la seva força. Organitzacions pro drets humans atribueixen a l’armada i a la policia crims constants. Testimonis presencials afirmen que els sospitosos són executats sense ordre ni concert, que musulmans innocents, sense cap acusació, són enviats a la presó. “És el cercle viciós de la violència”, diu Ashafa, qui es mostra cansat i disgustat.

Al cap de dos dies, els cristians del sud celebren a Kaduna la missa dominical. Les unitats militars patrullen pels carrers, les metralladores dels tancs estan llestes per disparar. El diumenge és per als cristians el dia de més felicitat, i també el més funest, ja que és quan tenen lloc la majoria dels atemptats mortals. No poques vegades han atacat els islamistes l’Assembly of God del pastor James Wuye. El carrer Teer, que passa just per davant de l’església, és ple de filferro d’arc i punxes d’acer; a més a més, un soldat custodia la porta exterior amb un kalàixnikov que no du el fiador ficat. Adolescents amb roba d’escoltes fan batudes de seguretat per la rodalia; són una tropa de protecció voluntària que s’anomenen Royal Rangers.

A la drete s’asseuen els homes, a l’esquerra les dones, tots amb les millors mudes de l’armari. El cantor del cor de l’església s’assembla a Sammy Davis Junior i canta amb entusiasme himnes *soul* mentre la comunitat riu i canta amb ell. Aleshores avancen les files cap al predicador, que fan més rebombori en parlar. La verborrea s’acompanya de la xerrameca dels creients, qui en èxtasi col·lectiu enlairen les mans al cel. Els insten quatre vegades perquè llancin unes monedes al caixonet de vidre per a les almoines, ja que qui dona diners serà alliberat de la pobresa per Déu Totpoderós. Llavors, puja el pastor al

EL TEMPS

El pastor Wuye a l'església i l'imam Ashafa, a la seua mesquita. "Ací no tenim pas una guerra de religió".

púlpit i deixa veure la seva retòrica: una pregària curta, pronunciada amb una poderosa veu estentòria, que versa sobre la pacífica coexistència entre les religions: "Germans i germanes, al mal hem de respondre amb el bé!".

L'Assembly of God de James Wuye és una branca de l'Església de Pentecosta. El taller de la missió va ser una iniciativa que va aprendre d'un estudiant del telepredicador fonamentalista nord-americà Pat Robertson. No sols a Kaduna, sinó en tot el país s'anuncia l'Evangelí de la Prosperitat (de l'anglès Prosperity Gospel), principalment per mitjà de pastors evangèlics i líders de les sectes. La zona musulmana del nord –situada entre els 10 i 40 graus de latitud– va ser batejada "el camp de batalla espiritual del segle XXI" pels fanàtics cristians. Exactament així són els centres amb la religiositat. Fa uns anys, el 100% dels nigerians respongueren amb motiu d'una enquesta de la britànica BBC que creien en Déu o en un ésser superior, el 95% dels enquestats declararen estar disposats a morir per la seva confessió.

L'endemà, el pastor i l'imam s'encaaminen cap a Nassarawa i Trikania. Allà on hi ha els límits entre els dos barris cap estranger no gosa anar-hi. A l'esquerra viuen els cristians, a la dreta els musulmans, entre ambdues zones només hi ha una inhabitada zona-tap que fa el paper de camp de batalla, diu l'imam. "Una cova del dimoni", diu el pastor, qui va perdre el braç no gaire lluny d'allí.

Va ser en aquest lloc on al novembre de 2002 van esclatar sangonents disturbis. A la capital, Abuja, s'hauria d'haver elegit la nova Miss Món, i tal com escriu

una periodista, fins Mahoma s'hauria adreçat amb les belleses del certamen. A continuació es produí una cacera de cristians a les mans de musulmans enfurismats. D'aleshores ençà tot sovint es donen enfrontaments violents, que darrerament, al juny de 2012, provocaren la massacre que posà fi a la vida de més de 50 persones.

El pastor i l'imam passegen entre cases enrunades, passen sobre restes de mur carbonitzat, travessen les places on no es veu ni una ànima i on l'any darrer s'estenien els cadàvers. Aquest lloc els recorda la seva pròpia bogeria religiosa. "Encara em sembla tot un miracle que haguem deixat de banda les armes", diu l'imam. Amb la seva mà esquerra estreny el dit de plàstic de la del pastor, qui duu una pròtesi.

Prosseguint el seu camí, un grup de nens sorollosos ballen al voltant dels dos líders religiosos, dones amb vel ploren i persones grans els saluden. La gent se'ls estima molt en aquesta zona, tant musulmans com cristians. Tot i això, les mirades poc amigables d'alguns dels habitants no passen desapercebudes. "Els dos bàndols són encara irreconciliables", diu Wuye. També n'hi ha d'altres que pensen que aquestes iniciatives pequen d'innocents.

L'escèptic Ashafa relata la seva faula d'amor preferida: tracta d'un ocell que vola infatigablement cap a un riu i agafa dues gotes d'aigua amb el bec per poder apagar un incendi al bosc. La resta d'animals se'n burlen, i ell respon: "el que puc fer, encara que sigui poc, ho faig". Aleshores, els elefants es posen a ajudar-lo i aconsegueixen apagar l'incendi.

Entretant, la calor sufocant del migdia es torna insuportable i el pastor i l'imam s'esmunyen buscant l'ombra del rafal d'una botiga on comencen amb la seva habitual xerrameca: Wuye està completament convençut que la seva creença es la verdadera; Ashafa, de la seva banda, afirma el mateix amb les paraules contràries. El cristià estudia l'Alcorà i el musulmà la Bíblia, i cadascú tracta de convertir l'altre. "En qüestions de fe no adoptem cap compromís", diu Wuye. "Encara que deixem prou espai per a l'altre". La seva oposició és el que els uneix, són com el Yin i el Yang, dues persones carismàtiques, de fermes creences religioses, pacífics, alegres i serens. Ambdós reconeixen que a la veritat, cas que existeixi, només podran acostar-s'hi si romanen l'un al costat de l'altre.

Així, asseguts tots dos junts, riuen i discuteixen mentre un home jove s'acosta corrent cap a ells. Es presenta com a Sadik Titus, diu que és estudiant i que li agradaria poder canviar alguna cosa. Aleshores, relata com era abans aquest lloc, quan cristians i musulmans jugaven a futbol o celebraven balls, en aquesta mateixa plaça que ara s'ha quedat òrfena; relata també els esdeveniments de l'any darrer, quan va veure tots aquells morts estesos a la plaça.

El pastor Wuye dóna a Titus l'adreça del Centre de reconciliació i el convida a visitar-lo. Potser és aquest el nou ocell que els ajudarà a apagar l'incendi.

Bartholomäus Grill

© Der Spiegel

Traducció de Núria Molines